Nicoleta Petuhov

CÂTEVA OBSERVAȚII ASUPRA EXPRESIILOR SOMATICE CONSTRUITE CU VERBUL *A AVEA*

1. INTRODUCERE

Structurile idiomatice formate în jurul denumirilor părților corpului omenesc continuă să fie frecvente în limba română, în ciuda tendințelor vorbitorilor de a recurge la o exprimare concisă, aproape lipsită de aspecte conotative. Această rezistență în timp a somatismelor reflectă caracterul lor profund intuitiv, corpul uman rămânând unul dintre reperele esențiale prin care ființa umană conceptualizează și se raportează la realitatea cotidiană.

În spațiul extrem de vast al frazeologismelor, construcțiile structurate în jurul verbului „a avea", aflat în relație cu un nume de parte a corpului omenesc, se dovedesc a fi demne de studiat grație aspectelor onomasiologice variate pe care le descriu, dar și modului în care limbajul configurează mentalul colectiv, reflectând stări fizice sau afective, trăsături de caracter, atitudini și comportamente umane.

În studiul de față ne propunem o analiză acestor unități frazeologice dintr-o triplă perspectivă: sintactică, semantică și onomasiologică. Corpusul de analiză a fost alcătuit pe baza *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX) și a *Dicționarul de expresii, locuțiuni și sintagme ale limbii române* al lexicografei Cătălina Mărănduc. În limba română există douăzeci de nume de părți ale corpului care se combină cu verbul „a avea", rezultând aproximativ 100 de expresii. Distribuția cantitativă a ocurențelor relevă o productivitate inegală a termenilor anatomici, după cum urmează: *inimă* (11), *ochi* (9), *gură* (8), *limbă* (8), *mână* (8), *cap* (7), *deget* (5), *sânge* (5), *ureche* (5), *nas* (4), *obraz* (4), *os* (3), *pântece* (3), *picior* (3), *rânză* (3), *buză* (2), *coaste* (2), *dinte* (2), *palmă* (2), *stomac* (1). Studiul de față s-a concentrat pe cele mai numeroase, respectiv pe unitățile care conțin numele *inimă, ochi, gură, limbă* și *cap.*

2. O DESCRIERE SINTACTICĂ ȘI SEMANTICĂ A VERBULUI *A AVEA*

Sub aspect sintactic, verbul *a avea* este în limba română un verb tranzitiv slab (Pană Dindelegan 2003), folosit predominant ca verb predicativ și, de asemenea, ca verb auxiliar care ajută la formarea modurilor și a timpurilor compuse. Pe lângă aceste funcții, verbul *a avea*, urmat de un supin slab, un infinitiv sau de un conjunctiv,

LR, LXXV, nr. 2–3, p. 469–477, București, 2026

DOI: 10.59277/LR.2026.2-3.20

are și rol de marcator al modalizării, explicabil atât prin vecinătățile sintactice, cât și prin anumite mecanisme semantice bazate pe metonimie și metaforă (Dincă 2014 : 98). Statutul de verb tranzitiv slab face ca verbul *a avea* să nu exprime o acțiune propriu-zisă care se răsfrânge asupra obiectului, ci o relație de posesie în urma căreia obiectul posedat rămâne neschimbat în urma acestei relații: *a avea mână bună, a avea ochi, a avea limbă lungă* etc.

În plus, imposibilitatea de a accepta pasivizarea, intrinsecă verbelor tranzitive slabe, favorizează atragerea acestuia în expresii cu structură fixă, în care statutul său de unitate lexicală independentă este anulat: caracteristicile sale semantice fiind estompate de cele ale substantivului, el devine un simplu cuvânt-unealtă, suport pentru nominalul cu care intră în relație, având unicul rol de a asigura flexiunea expresiei.

3. STRUCTURI MORFOSINTACTICE CU VERBUL *A AVEA* + DENUMIRE APĂRȚILOR CORPULUI OMENESC

Statutul de verb tranzitiv al verbului *a avea* permite combinarea cu un complement direct. Acesta poate fi numele părții corpului omenesc, dar și pronumele nehotărât *ceva*, precum și un alt nominal concret sau abstract, substantivul somatic ocupând poziția sintactică de circumstanțial.

Așa cum am precizat, trăsăturile sintactico-semantice ale verbului sunt marginale, semantismul structurii fiind centrat fie pe numele-parte a copului care constituie nucleul acesteia, fie pe determinanții numelui.

Am înregistrat trei tipuri de structuri:

3.1. A avea + N_s^{AC} + $D^{adj., s.}$

a avea **gura** slobodă / lată / pocită
a avea **inima** grea / verde
a avea **urechi** de lup
a avea **stomac** de struț

În această structură nucleul somatic, articulat sau nearticulat, ocupă poziția de complement direct și se combină cu un determinant adjectival sau cu un substantiv în genitiv sau în acuzativ cu prepoziție. În realitate, determinantul este esențial pentru configurarea sensului expresiei, deplasându-l din zona anatomică în cea psihologică sau comportamentală. Astfel, deși nucleul expresiei este un substantiv concret (*gură, inimă* etc.), el suportă un proces de reconceptualizare metaforică, devenind suport pentru o calitate umană, aceea de a fi *vorbăreț, rezistent, sănătos* etc.

3.2. A avea + $N_{concret}^{AC}$(±animat) + $N_{somatic}^{AC}$
a avea o piatră **pe inimă**
a avea o păsărică **la cap**
a avea viermi **pe limbă**
a avea seu **la rărunchi**
a avea lacăt **la gură**

În acest model structural se remarcă o reconfigurare a rolurilor sintactico-semantice. Funcția de complement direct este asumată de un substantiv concret, animat sau neanimat (*piatră, păsărică, seu* etc.) care reprezintă obiectul posedat. În schimb, somatismul (*inimă, cap, rărunchi*) se deplasează în poziția de adjunct (atribut sau circumstanțial), îndeplinind din punct de vedere semantic rolul de localizator spațial al stării psihice ori morale conceptualizate. Deși substantivele concrete de pe poziția de obiect direct stabilesc o relație de posesie firească cu verbul regent (*a avea*), alăturarea lor cu numele unei părți a corpului omenesc este una neobișnuită, iar această asociere insolită (de pildă, prezența unei *păsări la cap* sau a unui *lacăt la gură*) anulează sensul denotativ al componentelor și favorizează sensul unitar al expresiei.

La nivel semantic, aceste tipare descriu metafore ale intruziunii *(a avea viermi, o păsărică)* sau ale acumulării surprinzătoare *(seu la rărunchi)*: un element nefiresc, neașteptat pătrunde și se instalează într-un sau pe un organ-sediu al corpului uman, perturbând funcționarea normală a individului. Anomalia duce la deplasarea sensului din real în abstract, descriind însușiri sau stări.

3.3. A avea + Pronume ^{AC}(±animat**) + $N_{somatic}^{AC}$**
a avea ceva **în sânge**
a avea ceva **pe inimă**
a avea pe cineva **la inimă**

Tiparul de mai sus, mult mai redus, pare derivat din cel anterior, dar prezintă un grad mai mare de abstractizare, oferit de plasarea pronumelui nehotărât *ceva* sau a pronumelui cu referent uman *cineva* în poziția de complement direct. În ciuda combinației cu pronume nehotărâte, din punct de vedere semantic, structurile migrează către sfera abstractă, desemnând o dereglare a stării de lucruri firești, o intruziune care „strică” inima, sângele etc.

Structurile sintactice sunt strâns legate de mecanisme semantice care au la bază metafore conceptuale și metonimii (Lakoff & Johnson 2003). Cele mai multe metafore se construiesc pe baza unor analogii: grija sau suferința psihică sunt imaginate ca o greutate fizică *(a avea o piatră pe inimă, a avea inima grea)*, tot așa cum tendința de a vorbi este percepută ca o senzație fizică de mâncărime *(a avea scărpinici pe limbă* etc.). Metonimiile cel mai frecvent întâlnite sunt cele de tipul

cauză-efect sau organ-funcție: *a avea mână* înseamnă „a fi priceput”, „a face lucrurile bine”, în timp ce *a avea ochi* se referă la capacitatea de a discerne, de a sesiza esența sau de a vedea adevărata față a lucrurilor.

4. O CLASIFICARE ONOMASIOLOGICĂ

Conform teoriilor cognitiviste fundamentate de George Lakoff și Mark Johnson, omul se raportează la universul înconjurător prin intermediul experiențelor sale fizice și senzoriale. Astfel, corpul uman nu este doar un suport biologic, ci și principalul instrument epistemologic prin care acesta transpune realități abstracte în imagini concrete. Din perspectiva acestor teorii, unitățile frazeologice somatice pot face referire la stări afective sau procese intelectuale, la atitudini și comportamente, unul dintre instrumentele de conceptualizare fiind metafora ontologică a *containerului* (*the Body is a Container for Emotions/Ideas*): potrivit acestei interpretări, organele interne devin spații de stocare, iar intruziunile de corpuri străine alterează funcția firească a organului, generând senzații psihice sau trăiri intense (animale – șarpele, paraziți – viermii, elemente minerale – piatra etc.). În plus, verbul *a avea* este un puternic activator al schemelor de tip *container*, relația de posesie putând traduce o metaforă a controlului și a incluziunii: „ceea ce am se află în interiorul sferei/al interiorului meu”.

În mentalul colectiv românesc, fiecare parte a corpului omenesc configurează un univers ideatic specific.

4.1. Inima, centrul vieții și termenul cu cele mai multe ocurențe în expresiile frazeologice, este asociată cu temeritatea, solidaritatea și cu emoțiile intense.

Astfel, expresiile *a avea inimă* sau *a avea inimă verde* sunt echivalente cu ideea de curaj și vitalitate, accentuată în cea din urmă de adjectivul cromatic, verdele fiind asociat cu tinerețea și vigoarea.

Empatia și sensibilitatea sunt redate prin materialul din care este modelată inima: *a avea inimă* indică capacitatea de a reacționa la stările celor din jur, în timp ce *a avea inimă de piatră* sugerează opusul.

Cele mai multe expresii configurează inima ca sediu al emoțiilor intense, fie ele pozitive sau negative: supărarea *(a avea inima grea, a avea o piatră pe inimă)*, neliniștea, nemulțumirea *(a avea un vierme la inimă, scorbură la inimă)*, furia *(a avea mujdei la inimă)*sau dorința intensă de a face sau de a obține ceva *(a avea un foc la inimă)*.

4.2. Ochiul este organul principal de receptare a lumii exterioare, fiind asociat cu cunoașterea, vigilența și cu intuiția. Expresia *a avea ochi* se referă nu doar la percepția imediată, ci și la intuiția de a vedea adevărata față a lucrurilor sau adevărata

lor valoare. Ochiul este organul intuiției, dar și al prudenței și atenției: *a avea ochi la spate, a avea ochii deschiși.* Ca și în cazul *inimii, ochiul* intră și în configurația expresiilor negative: *a avea un văl, o perdea pe ochi* înseamnă „a fi opac la lumea din jur, a fi incapabil de a vedea adevărul". Ochii trădează și caracterul omului: *ochii de vulpe* identifică omul viclean, iar *ochii răi* invidia, răutatea, care aruncă deochiul asupra celui fixat cu privirea. În mod surprinzător, sentimentele de iubire nu sunt exprimate frazeologic prin somatismul *inimă*, ci prin *ochi:* expresia *a nu avea ochi decât pentru cineva,* acordă privirii calitatea de canal al manifestării sentimentelor, conform metaforei *the visual fieldis a container* (Lakoff, Johnsom 2003: 55) Putem identifica în această expresie și metonimia organul în locul funcției (ochiul în locul privirii), dar și metafora conceptuală *a privi* înseamnă *a fi atras/ a plăcea.*

4.3. Gura este organul vorbirii și, în mod firesc, expresiile bazate pe metonimia organul în locul funcției definesc feluri de a vorbi – tare sau mult *(gura lată sau gura cât o șură),* într-o manieră cursivă și convingătoare: *a avea gură de aur.* Expresiile cu *gură* pot avea la bază și un model religios, adânc înrădăcinat în cultura românească, bazându-se pe o analogie cu Sfântul Ierarh Ioan, supranumit Gură de Aur, dar și un model ontologic, anume existența românilor predominant în spațiul rural care determină analogia cu elemente familiare, *șura.* Expresiile *a avea gură de cârpă* („a nu putea păstra o taină") și *a avea lacăt la gură*(„a-și impune tăcerea") care descriu două atitudini opuse se bazează pe metafora *containerului* – „gura de cârpă" identifică lipsa de voință și indiscreția, slăbiciunea de caracter care duc la divulgarea de informații fără discernământ; în schimb, „lacătul" pe gură simbolizează integritatea morală, controlul voluntar și discreția. Din alcătuirea expresiilor somatice nu putea lipsi componenta magică: în mentalul colectiv românesc, cuvântul rostit are rolul de a transmite informații, dar și de a modela realitatea. Așa cum „gura de aur" aduce confort și împăcare, gura „pocită" sau gură „rea" aduc ghinionul, așadar posesorul trebuie identificat și evitat. Așadar, expresiile cu *gură* descriu pe de o parte comportamente sociale, iar pe de altă parte calități, respectiv defecte umane.

4.4. Expresiile cu **limbă** se regăsesc, parțial, în aceeași sferă conceptuală cu cele formate în jurul organului **gură**, indicând moduri de a vorbi: frumos, ironic, fără oprire, dar și capacitatea sau incapacitatea de a păstra un secret. Analiza acestor expresii evidențiază preferința pentru conceptualizarea, prin aceleași mecanisme semantice – metonimia și metafora conceptuală, a trăsăturilor umane negative, prin varietatea de substantive abstracte și concrete aflate în poziția de obiect direct al căror sens induce starea de jenă, de anomalie: mâncărime/scărpinici/gâdilici, respectiv viermi și purici. Verbalizarea excesivă este concurată de agresiunea verbală: *a avea limbă (foarte) ascuțită / veninoasă / otrăvită / rea / neagră* și *a avea piper / țepi pe limbă / aguridă sub limbă.* Acest subcâmp se bazează pe semantismul adjectivului, respectiv al substantivului determinant. Substanțe ca *veninul, otrava,*

vegetalele precum *piperul, țepii, agurida,* cunoscute pentru proprietățile lor iritante sau toxice, sugerează intenția locutorului de a-l agresa verbal pe interlocutor, de a i se adresa ironic sau batjocoritor.

4.5. Somatismul **mână** apare în expresii care descriu abilitatea sau inabilitatea fizică a cuiva, forța fizică, dar și calități sau stări abstracte precum sărăcia, bogăția și norocul. Mecanismele cognitive evidențiate în aceste structuri sunt metonimia organul în locul funcției, cu rolul de a descrie abilitatea *(a avea mână, a avea mână ușoară/grea/seacă)* și metaforele. Metaforele se bazează pe o asociere foarte subtilă între dinamica musculară și calitățile morale ale individului: mâna largă este asociată cu dărnicia, în timp ce mâna strânsă denotă avariție. Metafora *mâna în calitate de container* sugerează faptul că acest membru este cel care deține norocul sau ghinionul omului: *a avea mână* (la jocul de cărți). Și în aceasta sferă apare o metaforă de tip vegetal: *mâna seacă, uscată* care reprezintă imaginea insuccesului, a eșecului. Expresiile referitoare la forța fizică nu definesc predispoziția către muncă, așa cum ar fi de așteptat, ci înclinația către violență: *a avea mână grea* înseamnă „a lovi cu putere pe cineva, a brutaliza".

4.6. În mentalul colectiv românesc, **capul** este centrul rațiunii, al verticalității, al inteligenței. Din punct de vedere cognitiv, capul este strâns legat de metafora *containerului – the Mindis a container* (Lakoff, Johnsson 2003: 153). Subiectul uman este evaluat în funcție de volumul, greutatea, conținutul sau integritatea structurală a acestui recipient mental. Astfel, se pot identifica expresii legate de inteligența omului, pozitive și negative *(cap ușor/ greu sau ca dovleacul)*, de starea de sănătate mentală, dereglarea fiind asociată cu nume din sfera zoologică (păsări sau insecte), dar și de starea și stabilitatea materială *(a nu avea unde să-și pună capul).*

5. CONCLUZII

Studiul de față demonstrează că unitățile frazeologice construite în jurul verbului de posesie *a avea* nu reprezintă asocieri arbitrare sau simple combinații stilistice, ci reflectă profunzimea gândirii umane, configurate pe baza realității imediate pe care o reprezintă corpul omenesc. Analiza corpusului evidențiază tipare sintactice clare după care limba română conceptualizează trăsături și stări ale ființei prin intermediul organelor și al părților corpului.

Sub aspect sintactic și semantic, statutul de tranzitiv slab al verbului duce la estomparea trăsăturilor sale semantice denotative în favoarea substantivului-centru și a determinanților acestuia.

Din perspectivă onomasiologică, aplicarea teoriilor dezvoltate de cognitiviștii G. Lakkof și M. Johnson confirmă rolul de receptor și distilator al corpului. Mentalitatea colectivă atribuie fiecărui organ și fiecărei zone anatomice unul sau mai multe spații conceptuale: *inima* definește afectele (tristețea, teama), dar și calitățile

morale (curajul, empatia); inteligența, vigilența și ordinea interioară sunt exprimate prin expresiile cu *cap* și *ochi*; *gura* și *limba* sunt axate pe configurarea interacțiunilor verbale, cu conotații pozitive, dar și negative; expresiile cu *mână* traduc experiențe axiologice (norocul sau abilitatea de a-l atrage) sau trăsături morale, precum dărnicia sau avariția.

Studiul de față poate constitui un punct de pornire în analiza expresiilor somatice din limbile romanice, oferind un model metodologic pentru o cercetare contrastivă panromanică, concentrată pe evidențierea proceselor cognitive și a mecanismelor metaforice dezvoltate în expresiile formate pe baza numelor părților corpului omenesc.

BIBLIOGRAFIE

Surse

DEX 2009 = *Dicționarul explicativ al limbii romane,* ediția a III-a, revăzută și adăugită, București, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", Editura Univers Enciclopedic Gold.

Mărănduc 2010 = C. Mărănduc, *Dicționar de expresii, locuțiuni și sintagme ale limbii române.* București, Editura Corint.

Lucrări de referință

Dincă, 2014 = Roxana-Magdalena Dincă, „Utilizări modale ale verbelor a fi și a avea (în limba română veche), în Rodica Zafiu, Adina Dragomirescu și Alexandru Nicolae, *Limba română: diacronie și sincronie în studiul limbii române. Actele celui de-al 13-lea Colocviu Internațional al Departamentului de Lingvistică (București, 13–14 decembrie 2013),* pp. 97–107.

Lakoff & Johnson, 2003 = G. Lakoff& M. Johnson, *Metaphors we live by.* Chicago and London: University of Chicago Press.

Pană Dindelegan 2003 = Gabriela Pană Dindelegan, *Elemente de gramatică. Dificultăți, controverse, noiinterpretări,*București, HumanitasEducațional.

QUELQUES OBSERVATIONS SUR LES EXPRESSIONS SOMATIQUES CONTENANT LE VERBE *AVOIR*

(Résumé)

L'étude propose une analyse syntaxique, sémantique et onomasiologique des unités phraséologiques combinant le verbe de possession *avoir* et les somatismes (noms des parties du corps humain). S'appuyant sur la théorie des métaphores conceptuelles de G. Lakoff et M. Johnson, ce travail met en lumière la capacité de la conscience linguistique des Roumains à conceptualiser et à traduire des états psycho-affectifs ou des qualités morales à travers les expressions figées.

Cuvinte-cheie: lexic somatic, expresii idiomatice, metonimie, metaforă conceptuală.
Mots-clés : lexique somatique, expressions idiomatiques, métonymie, métaphore conceptuelle.

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti"
al Academiei Române,
București, Calea 13 Septembrie nr. 13
nicoleta_petuhov@yahoo.com

ANEXĂ

Unități frazeologice cu ***inimă***

1. **A avea ceva / o piatră / un cui pe / la *inimă*** 1. A fi îngrijorat 2. A avea un mare necaz
2. **A avea miere de șarpe la *inimă*** A fi rău
3. **A avea un vierme la *inimă*** 1. A fi apăsat de griji 2. A fi neliniștit
4. **A avea un foc la *inimă*** A dori foarte mult
5. **A avea *inimă*** 1. A fi curajos 2. A fi milos
6. **A avea *inimă* de piatră** A deveni insensibil la durere, la bucurie etc.
7. **A avea *inimă* grea** 1. A fi îngrijorat 2. A fi trist
8. **A avea *inimă* verde** 1. A fi vesel 2. A fi viteaz
9. **A avea mujdei la *inimă*** A fi plin de mânie, furios
10. **A avea scorbură la *inimă*** (reg.) A fi foarte supărat
11. **A avea pe cineva la *inimă*** A îndrăgi pe cineva

Unități frazeologice cu ***ochi***

1. **A avea *ochi*** 1. A fi priceput la ceva 2. A distinge esențialul
2. **A avea *ochi* de vulpe** A avea o privire vicleană
3. **A avea *ochi* la spate** A vedea tot
4. **A avea *ochi* răi** A deochea
5. **A avea *ochii* deschiși** A fi atent în permanență
6. **A avea *ochii* și urechile în patru** 1. A fi foarte atent 2. A proceda cu băgare de seamă
7. **A avea o perdea / un văl la *ochi*** A nu pricepe clar un lucru; a avea o percepție greșită a realității
8. **A nu avea *ochi* decât pentru cineva** A fi atras numai de o anumită persoană
9. **A nu avea *ochi* să vezi pe cineva** A fi foarte supărat pe cineva

Unități frazeologice cu ***gură***

1. **A avea *gură* de aur** A vorbi frumos, convingător
2. **A avea *gură* de cârpă** A nu putea păstra o taină
3. **A avea *gură* lată** A vorbi mult și tare
4. **A avea *gură* pocită** (fam.) A prevesti lucruri neplăcute
5. **A avea *gură* rea** A cobi, a prevesti evenimente rele
6. **A avea o *gură* cât o șură** A vorbi tare sau prea mult
7. **A avea lacăt la *gură*** A-și impune tăcerea
8. **A nu mai avea scuipat în *gură*** A vorbi mult

Unități frazeologice cu ***limbă***

1. **A avea *limba* lungă sau (a fi) lung de (ori la, în) limbă sau, reg., fraged la limbă** 1. A fi vorbăreț 2. A fi incapabil de a păstra un secret.
2. **A avea *limbă* de aur** A avea darul de a vorbi frumos, elocvent.
3. **A avea *limbă* (foarte) ascuțită / veninoasă / otrăvită / rea / neagră** 1. A spune vorbe răutăcioase 2. A fi bârfitor.
4. **A avea piper / țepi pe *limbă* / aguridă sub *limbă*** A vorbi ironic, malițios; a batjocori.
5. **A avea mâncărime / scărpinici / gâdilici la *limbă*** A avea chef de vorbă, a vorbi vrute și nevrute.
6. **A avea vierme / purici la *limbă*** A avea chef de vorbă, a vorbi vrute și nevrute.
7. **A avea păr pe *limbă*** A fi prost, lipsit de educație, necioplit
8. **A nu avea nici *limbă* în gură** A nu avea curajul să vorbească

Unități frazeologice cu ***mână***

1. **A avea *mână* liberă** 1. A dispune in mod absolut de posibilitatea de a face ceva 2. A avea permisiunea de a face ceva
2. **A avea *mână*** 1. A fi îndemânatic, priceput 2. (la jocul de cărți) A purta noroc cuiva; a da cărți bune celor care joacă
3. **A avea *mână* grea** 1. A lovi tare pe cineva 2. (despre doctori) A lucra neatent, provocând dureri pacienților
4. **A avea *mână* largă** A fi darnic
5. **A avea *mână* seacă** A avea insucces în tot ceea ce întreprinde
6. **A avea *mână* slobodă** 1. A fi darnic 2. A fi risipitor
7. **A avea *mână* strânsă (sau scurtă)** A fi strâns la mână A fi zgârcit
8. **A avea *mână* ușoară** A lucra cu finețe și abilitate (sens pozitiv când ne referim la medici, sens negativ daca ne referim la hoți)

Unități frazeologice cu ***cap***

1. **A avea *cap* (bine) mobilat** (d. persoane) A fi inteligent
2. **A avea *cap* ușor / greu** A fi deștept / prost
3. **A avea *capul* ca dovleacul** A fi prost
4. **A avea pițiguși / sticleți / o păsărică la *cap*** 1. A avea idei bizare 2. A fi nebun
5. **A avea licurici la *cap*** 1. A avea idei bizare 2. A avea toane
6. **A avea apă la *cap*** A fi prost
7. **A nu mai avea unde să-și pună *capul*** A ajunge sărac, pe drumuri